

Lehetősége van-e az ügyésznek teljes névvel tájékoztatni a büntetőeljárás alanyaként szereplőkről a médiát?

Ügyiratszám: NAIH-5940-2/2012/V

[...]

Tisztelt [...] Asszony!

A Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatósághoz (a továbbiakban: Hatóság) írt elektronikus levelében arról kért tájékoztatást, hogy lehetősége van-e az ügyésznek teljes névvel tájékoztatni a büntetőeljárás alanyaként szereplőkről a médiát, illetve a médiának jogában áll-e a vádemelések ismertetésekor teljes névvel tájékoztatni a közvéleményt.

Az ügyben az alábbi tájékoztatást adom. Az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Infotv.) 3. § 4. pontja alapján bűnügyi személyes adat: a büntetőeljárás során vagy azt megelőzően a bűncselekménnyel vagy a büntetőeljárással összefüggésben, a büntetőeljárás lefolytatására, illetve a bűncselekmények felderítésére jogosult szerveknél, továbbá a büntetés-végrehajtás szervezeténél keletkezett, az érintettel kapcsolatba hozható, valamint a büntetett előéletre vonatkozó személyes adat. A bűnügyi személyes adat különleges adat, amely az Infotv. 5. § (2) bekezdése szerint akkor kezelhető, ha

- a) az adatkezeléshez az érintett írásban hozzájárul,
- c) a 3. § 3. pont b) alpontjában foglalt adatok esetében törvény közérdeken alapuló célból elrendeli.

Az Infotv. 6. § (1) bekezdése alapján személyes adat, illetve bűnügyi különleges adat kezelhető akkor is, ha az érintett hozzájárulásának beszerzése lehetetlen vagy aránytalan költséggel járna, és a személyes adat kezelése

- a) az adatkezelőre vonatkozó jogi kötelezettség teljesítése céljából szükséges, vagy
- b) az adatkezelő vagy harmadik személy jogos érdekének érvényesítése céljából szükséges, és ezen érdek érvényesítése a személyes adatok védelméhez fűződő jog korlátozásával arányban áll.

Az ügyészségről szóló 2011. évi CLXIII. törvény (a továbbiakban: Ütv.) 7. § (1) és (2) bekezdés c) és d) pontja szerint: (1) az ügyészek és más ügyészségi alkalmazottak munkájuk során és magatartásukban az Alaptörvényt és a jogszabályokat kötelesek megtartani.

(2) Az ügyészek a törvényekben előírtaknak megfelelően, következetesen és méltányosan járnak el, ügyészi kötelezettségeiket legjobb szaktudásuk szerint teljesítik. E körben az ügyész

- c) az arra jogosult szervezetek adott tájékoztatás, vélemény adása során tárgyilagos és szakszerű véleményt ad;
- d) mérlegelési jogkörét pártatlanul, méltányosan, a törvények megtartása mellett, külső befolyástól mentesen gyakorolja.

Az Ütv. 36. § (3) c) pontja felhatalmazást ad arra, hogy:

(3) Az ügyész, alügyész, ügyészségi fogalmazó és ügyészségi megbízott közvetlenül vagy az ügyészségi informatikai eszközök felhasználásával – ha törvény eltérően nem rendelkezik – a feladatkörének ellátása során jogosult arra, hogy:

c) a legfőbb ügyész – vagy az általa feljogosított ügyészségi vezető – engedélyével közérdekből az ügykörébe tartozó személyes adatok közül az érintett nevét és az ügykapcsolatot nyilvánosságra hozza.

A törvény tehát felhatalmazást ad az ügyész részére, hogy bűnügyi különleges adatot hozzon nyilvánosságra. A nyilvánosságra hozott adatokat a sajtószervek jogosultak kezelni és közzétenni.

A vádemelések ismertetésekor elhangzó személyes adatok sajtóban történő nyilvánosságra hozataláról az alábbi tájékoztatást adom.

A bírósági, de különösen a büntetőeljárás során nyilvánosságra került személyes és különleges adatok nem osztják a közérdekből nyilvános, vagy közérdekű adatok jogi sorsát. Amennyiben a bírósági tárgyalás nyilvánossága folytán, minden ott elhangzó személyes adat nyilvánossá válna, úgy ez az érintett személyek magánszférájára, emberi méltóságára beláthatatlan következménnyel járna. (Itt elsősorban az áldozatok és a tanúk személyes adataira kell gondolni, természetesen nem figyelmen kívül hagyva a terheltek különleges adataik védelméhez való jogát sem.) A büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény 74/A § (2) bekezdése alapján: a bíróság nyilvános tárgyalásáról a sajtó jogosult tájékoztatást adni. A Be. idézett rendelkezése nem határoz meg sem konkrét személyes adatkezelési célt, és nem sorol fel adatfajtákat sem. A bírósági tárgyalásról készült tájékoztatás, tudósítás során ezért érvényesíteni kell az Infotv. és a sajtószabadságról és a médiatartalmak alapvető szabályairól szóló 2010. évi CIV. törvény (Smtv.) rendelkezéseit is.

Az Infotv. szabályai alapján a személyes adatok kezelése során – beleértve a nyilvánosságra hozatalt is – csak a cél (ez jelen esetben a bírósági tárgyalásról, vádemelésről történő tájékoztatás) megvalósulásához elengedhetetlenül szükséges személyes adat kezelhető, a cél megvalósulásáig szükséges mértékben is ideig. Az interneten vagy a nyomtatott sajtóban nyilvánosságra került különleges adatok így: a terheltek, elítéltek neve, az általuk elkövetett bűncselekmény, és a kiszabott büntetés időbeni korlátozás nélkül hozzáférhetőek és kereshetőek, tekintet nélkül arra, hogy bizonyos idő elteltével elvben szabadulnak a büntetett előlethez fűződő hátrányok alól. Az interneten például a bírósági tárgyalásról készült tudósítás útján nyilvánosságra került személyes adatok tehát döntő befolyással lehetnek az érintett magánszférájára, reszocializációs lehetőségeire, esélyeire a büntetett előlethez fűződő hátrányok alóli mentesülés idejét követően is.

A kérdés tehát az, hogy milyen mélységben, milyen személyes adat tartalommal tudósíthat jogszerűen az újságíró, a szerkesztőség egy nyilvános bírósági tárgyalásról. A tudósításban figyelemmel kell lenni a büntetőeljárás céljaira, a személyes és különleges adatok védelmére, és a tájékoztatáshoz való jogra illetve kötelezettségre is. Ennél fogva igen kényes egyensúlyt kell tartani a közvélemény tájékoztatáshoz fűződő érdek és a magánszféra, valamint a személyes adatok védelméhez fűződő jog között, mindkét alapvető jog érvényesülése érdekében.

A sajtószabadságról és a médiatartalmak alapvető szabályairól szóló 2010. évi CIV. törvény (Smtv.) 4. § (3) bekezdése alapján *a sajtószabadság gyakorlása nem valósíthat meg bűncselekményt vagy bűncselekmény elkövetésére való felhívást, nem sértheti a közérkölcst, valamint nem járhat mások személyhez fűződő jogainak sérelmével.*

Az Smtv. 14. § (1) bekezdése előírja, hogy *a médiaszolgáltatónak az általa közzétett médiatartalomban tiszteletben kell tartania az emberi méltóságot.*

Az Smtv. idézett rendelkezései tehát a Be. fent említett szabályaihoz hasonlóan általános jellegű rendelkezéseket tartalmaznak.

A fentiekben kifejtett törvényi rendelkezések alapján adatvédelmi szempontból csak rendkívül szűk körben indokolható, hogy a bírósági tárgyalásról személyes adatok közzétételével számoljon be a sajtó.

Ilyen esetek lehetnek például: a súlyos erőszakos, kiemelkedő értékre elkövetett, a köznyugalmat nagymértékben megzavaró és emiatt jelentős közérdeklődésre számot tartó bűncselekmények miatt folyó eljárások, melyekben a szabadságvesztés időtartama, illetve a büntetett előélethez kapcsolódó joghátrány huzamosabb ideig fennáll. Figyelemmel kell lenni továbbá a nem közszereplő, vagy közfeladatot ellátó terhelt, elítélt személyében rejlő, a jövőbeni bűncselekmények megelőzését szolgáló esetleges körülményekre is.

A személyes (különleges) adatokat nyilvánosságra hozó szerkesztőségnek, kiadónak a leírt szempontokat, körülményeket is figyelembe véve mérlegelnie kell, hogy az általa közzétett bírósági tudósítás egyedi és általános céljának eléréséhez szükséges-e és ha igen, milyen mértékben a személyes adatok nyilvánosságra hozatala, vagy az anonimizált, vagy monogrammal ellátott tudósítás is betölti-e a szerepét és biztosítja a személyiség védelmét, eleget téve az Smtv. általános rendelkezéseinek.

A személyes adatok védelmét, valamint a közérdekű, vagy közérdekből nyilvános adatok megismerését érintő ügyben a jövőben is forduljon a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatósághoz bizalommal.

Budapest, 2012. október 19.

Üdvözlettel:

Dr. Péterfalvi Attila
elnök

távollétében

Dr. Révész Balázs
főosztályvezető
Vizsgálati Főosztály